
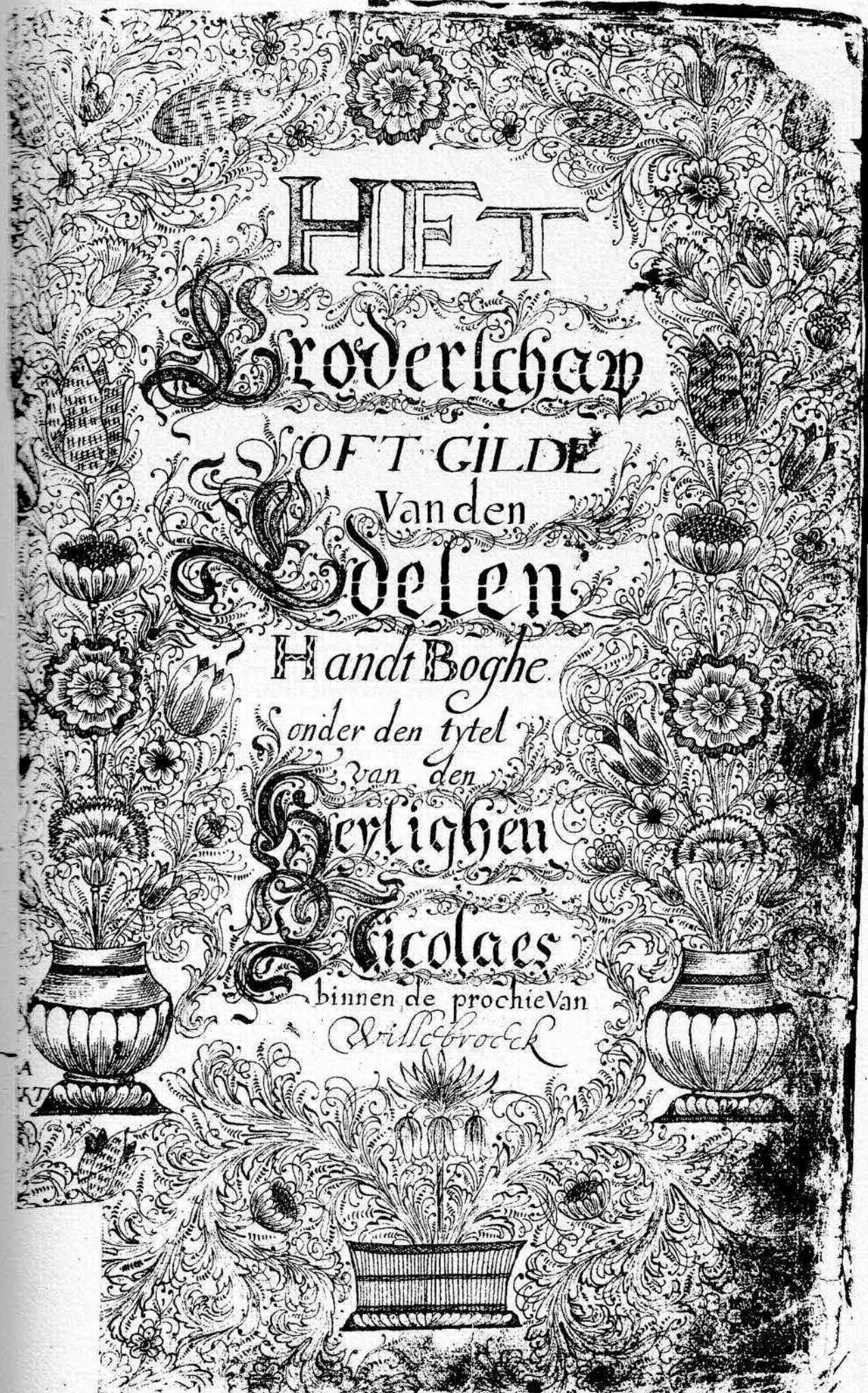

**wille-
broekse
kro-
nieken**

1984-1

HET

Broderſchap

VOET GILDE

Van den

Edelen

Handt Boghe.

Sonder den tytē

van den

Heylighen

Nicolaes

binnen de prochie van

Willebroeck

Titelpagina van het Guldenboek der "Gilde van St. Nicolaas te Willebroeck gesticht in 1533".

De gildebroeders van de Kon. St.-Niklaasgilde, die op 3 december 1983 de 450ste verjaardag van hun vereniging vierden, met staande v.l.n.r. Henri Meersmans, Eric Van Winghe, André Verbruggen, Alfons Van den Zegel, Frits Cools, Albert Kerremans, Gustaaf Arens, Julien Van der Straeten, Jozef Hoofd, Georges Farazijn en Paul Aerts. Zittende herkennen we v.l.n.r. Ludovic De Wit, Jozef Illegems, André Farasijn, Frans Eraerts, Maurits Lauwers, Leo De Roover en Jozef De Bruyn (Foto Studio Vivijs).

Toen, ter gelegenheid van onze 450-jarige jubelfeesten, de vraag werd gesteld bereid te zijn onze medewerking te verlenen aan een eerstvolgende uitgave van "Willebroekse Kronieken", voelden wij ons vereerd en ook een tikkeltje trots.

Tot voor kort moesten wij, wel tot onze spijt, ervaren dat de GILDEN in het algemeen, en "Het Broederschap of 't Gilde van den Edelen Handboge, onder dan Tytel van de Heiligen Nicolaes binnen de prochie van Willebroeck" dan meer in het bijzonder, geschiedkundig althans door onze Willebroekse bevolking niet erg gekend was.

Teneinde aan dit euvel enigszins te verhelpen, vindt U in dit nummer belangrijke beschouwingen, gewijd aan het rijke verleden van onze gilde, beschouwingen die werden overgenomen uit ons eeuwenoude Guldenboek.

Wij danken de werkgroep "Heemkunde-Geschiedenis-Leefmilieu" van de Gemeentelijke Culturele Raad voor de waardering ons betoond, en wensen hen verder alle succes toe.

De Koninklijke St.-Niklaasgilde Willebroek.

*Ernst
Jordens*

Helleg

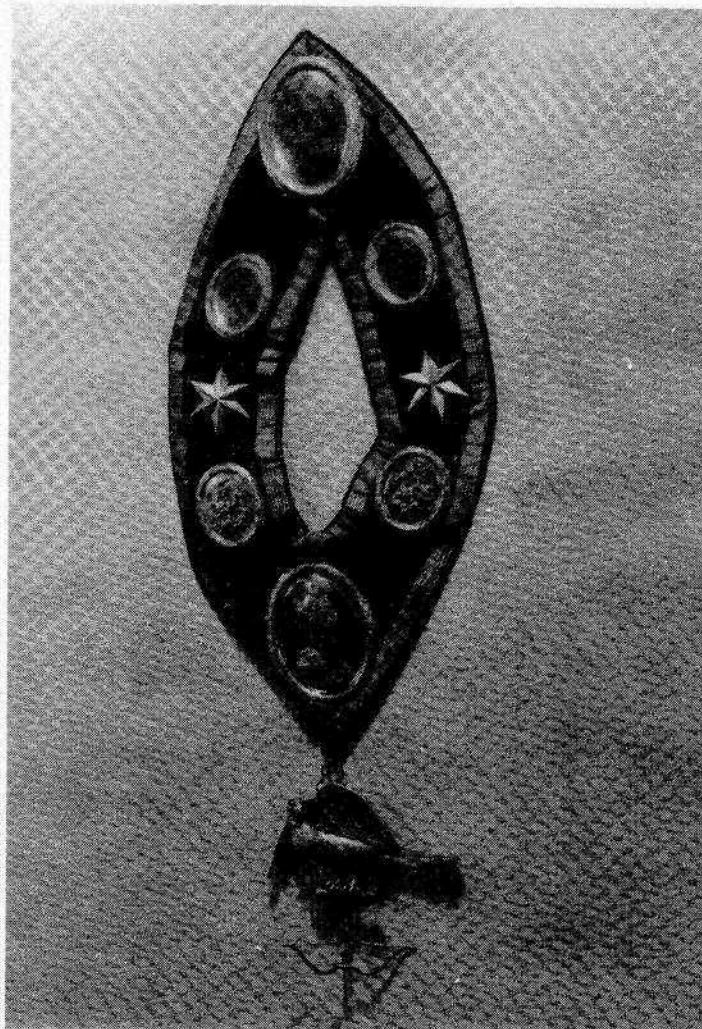
Paauw

Helleg

R

Beauregard

he. Oetome

De breuk van
de Kon.
St.-Niklaasgilde.

Alfabetische ledenlijst (1984)

ADRIAENSENS Hugo
AERTS Paul
ARENS Gustaaf
COOLS Frits
DE BRUYN Jozef
DE BRUYN Peter
DE COSTER André
DE ROOVER Leo
DE SMEDT Ludo
DE SMEDT Marc
DE WIT Gerard
DE WIT Ludovic
EERAERTS Frans
FARASIJN André

FARASIJN Georges
HOOFD Jozef
ILLEGEMS Jozef
JANSSENS Marcel
KERREMANS Albert
LAUWERS Maurits
MEERSMANS Henri
VAN DEN ZEGEL Alfons
VAN DER STRAETEN Julien
VAN MELE André
VAN WINGHE Eric
VERBRUGGEN André
VERLINDEN Julien
VERSTREPEN François

De Koninklijke St.-Niklaasgilde mocht (en mag), inzake ledenbestand, zeker "prat" gaan op de gehechtheid van vele prominenten en gekende figuren van de gemeente Willebroek.

Al deze personen opnoemen zou ons zeker te ver leiden, met bovendien misschien nog de mogelijkheid de bekendste en de meest verdienstelijkste over het hoofd te zien.

Het verdient echter wel vermelding dat vanaf 1533, tot bij het overlijden van de laatste telg in 1945, de adellijke familie HELMAN DE GRIMBERGHE, steeds bereid was het "Hoofdmanschap" waar te nemen.

Verder willen wij U er niet van onthouden de voorzitters sinds de eeuwwisseling voor te stellen :

de heer Notaris Robert PEETERS	1902 - 1941
de heer Jean DUPONT	1942 - ?
de heer Edmond DE JONGHE	? - 1956
de heer Maurice VAN HOET	1957 - 1966
de heer Jan HENS	1967 - 1969
de heer Désiré DE MOOR	1969 - 1983
de heer Frans EERAERTS	1983 -

De heer Jan VAN WINGHE, Eereburgemeester, "aanvaardde met oprecht genoegen in 1956 het Eerevoorzitterschap van onze Gilde".

DE SCHUTTERS-GILDEN

De schuttersgilden hebben altijd tot de verbeelding gesproken, al is "schuttersgilde" in wezen niet meer dan een woord. Het bestaat uit "schutters", dat van schutten of beschutten en niet van schieten werd afgeleid; en uit "gilde", dit in de betekenis van "gildelijke bijdrage", zijnde de belasting die tegen de onraad van buitenuit, ten gerieve van de eigen verdediging, moest worden geïnd.

De schuttersgilden dienden in eerste instantie hun medeburgers met de wapens te verdedigen. Zij opteerden later voor het ontspanningsleven met als voornaamste elementen : de geest van broederlijkheid en hulpbetoon.

De eerste schuttersgilden zouden in het oude graafschap Vlaanderen zijn ontstaan, waar de ontwikkeling van stadswacht tot schuttersgilde heel wat sneller dan in het hertogdom Brabant verliep.

Tijdens de tweede helft van de 13de eeuw begon de stedelijke bevolking de feodale verhoudingen te ontgroeien. De gemeentenaren die zich met ambacht of handel bezighielden en zich in "gilden" met bestaansrecht en rechtspraak hadden verenigd, waren er trouwens de oorzaak van dat ook de schutters zich door toedoen van de "gilden" groepeerden. Ze zijn echter niet ouder dan het einde van de 13de eeuw, toen ze meer aan de grond dan aan de heer, meer aan de hoeve dan aan het kasteel waren gehecht.

De meeste stedelijke gilden ontvingen hun privilege in het begin van de 14de en tijdens de 15de eeuw. In het graafschap Vlaanderen schijnt de privilegiëring deze van het hertogdom Brabant voorafgegaan te zijn. De nog bewaarde documenten van de schuttersgilden zijn zelden ouder dan de 16de eeuw. De oorlogsrampen, die Vlaanderen om de haverklap teisterden, waren mede de oorzaak dat veel verloren ging.

De invloed van de gilden op het dorpsleven – dat meestal rond de gilden draaide ... – is nu nog merkbaar. De voornaamste families aanzagen het zelfs als een ereplicht hen in stand te houden. Verscheidene familienamen, zoals daar zijn De Deken, De Keyser, De Coninck, De Schutter, Oudermans, Knaepen, Knaepkens e.a. zijn trouwens in het gildewezen ontstaan.

De innerlijke organisatie van de gilde is haast overal identiek. Aan het hoofd ervan staat een hoofdman, die voor het hele leven verkozen, wordt bijgestaan door twee dekenen : één dienende deken en een oud-deken (die, in rangorde van dienstjaren, voor de duur van één jaar, hun functie uitoefenen); door de koning van de gilde, die zijn waardigheid put uit zijn schutterskunst bij de jaarlijkse koningsschiëting en door twee of vier oudermans (raad van ouderen). Verder zijn er nog ondergeschikte dienaars, een altaarmeester, een vendelier of alferis (van het Spaans *alférez* = vaandrig), een wipelier, een serdant of kapitein en een knaap. De leden worden aanvaard op grond van een meerderheid van stemmen, na het afleggen van de eed.

Waar eertijds "het beoefenen van de wapenkunst door schietingen op de doelen" de voornaamste bezigheid en het "teren" bijzaak was, is het feesten op vele plaatsen hoofdzaak geworden.

In Willebroek, "... dat leift en lot leive", is dat (nog) niet het geval, vermits de St.-Niklaasgilde aldaar, in volle ernst of in pure gezelligheid, het nuttige aan het aangename blijft paren, ook al is ze de kaap van de 450 jaar inmiddels voorbijgezeild.

De St.-Niklaasgilde was eeuwenlang DE gilde in de streek, al waren daar nadien "De Jonge Handboog" (1536) en de "St.-Sebastiaangilde" (1599), mede met de gilden van Heffen en Blaasveld, al is dat een ander verhaal dat wij, met dankbare gevoelens en met de toelating van de auteur Dr. E. Van Autenboer, in deze "Willebroekse Kronieken" afdrukken. Het is een deskundige bijdrage die in 1971 verscheen in de "Handelingen van de Kon. Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen", dl. LXXV.

Karel De Decker

Uit de geschiedenis der schuttersgilden van Heffen en Blaasveld

De schuttersgilden hebben een zeer ruime plaats ingenomen in het leven van onze voorouders. Oorspronkelijk dienden zij hun medeburgers met de wapens te verdedigen, doch later spitsten zij hun activiteit meer toe op het ontspanningsleven waarin nochtans de geest van broederlijkheid en wederzijds hulpbetoon inherente elementen bleven.

In de gilden der steden waren vele vooraanstaande lieden na te wijzen die in de schutterij een welgekomen vorm van ontspanning vonden. Deze vaststelling kunnen we ook doen voor de plattelandsgilden die wat langer dan de stedelijke schutters gewaakt hebben over het leven van hun medeburgers. Het ontstaan van de dorpsgilden schijnt wel na de oprichting van de stedelijke gilden te moeten geplaatst worden en vele van hen bestonden reeds vóór de opstand tegen Spanje. Spijtig zijn vele dokumenten en gildevoorwerpen verdwenen door allerlei omstandigheden als oorlog, brand en sterfgeval. Dit laatste was er dikwijls oorzaak van dat de gilde-archieven verloren gingen: zij waren immers in het bezit van particulieren zoals de hoofdman. Voor de kennis van het gildeleven is het daarom absoluut noodzakelijk alle overgebleven documenten te verzamelen: ze kunnen, niettegenstaande ze op het eerste gezicht onbelangrijk lijken, onze kennis van het verleden dankbaar aanvullen.

In dit verband zijn we gelukkig met het vinden van een drietal documenten over de gilden van Heffen en Blaasveld. Zij leveren ons het bewijs dat ook toen de traditie, zoals wij die nog kennen, reeds gehandhaafd bleef.

Op 15 januari 1590 kwamen vijf ingezetenen van Heffen een getuigenis laten akteren voor notaris P. De Munter (1): Gillis Gobbe

(1) A.M. (Archief stad Mechelen), *Akten not. P. De Munter*, 1589-90, fol. 20 v°-22. Getuigen waren: pasteibakker Jan van den Eynde en Dierick van Meerhem.

(39 j.), Peeter Verscharen alias Keteleer (46 j.), Gerard Luycks (37 j.), Costen de Zomer (28 j.) en Rombout van Rogbroeck (47 j.).

Gobbe was in 1595 naar Mechelen gevlucht en woonde er aan de Steenstraat waar hij het bezoek ontving van juffr. Cecilia Roelants, de echtgenote van mr. Andries Rousselle. Zij kwam hem vragen bij haar zieke man te komen want deze wenste hem te spreken. Gobbe voldeed aan dit verzoek en begaf zich naar het huis van A. Rousselle in de Ham bij de Meysbrug. Beide mannen hadden het over de zaken van het dorp. A. Rousselle bevestigde in de loop van het gesprek dat hij in het bezit was van de gildebreek die hij vroeger in bewaring had genomen. Zij was veilig geborgen op zijn huis en hof te Verrebroek in het land van Waas.

Toen in 1576 een kompagnie paardevolk van de heer van Schardau te Heffen was gelegerd, kwam Pauwels Boets, laatste koning van de gilde, Peeter Verscharen te zijnen huize opzoeken. Hij uitte de hoop dat de gildebreeders weldra terug zouden kunnen schieten en bevestigde de breuk aan de hoofdman, mr. Andries Rousselle, te hebben overhandigd. Hij had ze gegeven zoals hij ze het laatst in de processie had gedragen en *zoese fraeykens gelenght* was. Wanneer er zou geschoten worden, dan zou de ketting nog meer gelengd worden.

Na het afsterven van mr. Andries Rousselle, in 1586, had Costen de Zomer te Heffen een onderhoud met de jonge Andries Rousselle gehad. Na de mededeling dat de dienst Gods terug zou hernomen worden, vroeg hij of Rousselle ook zou komen. Deze antwoordde bevestigend en voegde er aan toe dat zijn vader aan de kerk twee toortsen, waaraan men zijn wapens moest hangen, had geschonken. Hij bekende ook dat hij de breuk in zijn bezit had.

Alle getuigen herinnerden zich zeer goed hoe deze breuk, zoals ze gedragen werd in de processies van Heffen, Leest en Blaasveld, samengesteld was. Ze bestond uit *eenen grooten silveren vergulden papegaay* die maar een klein beetje kleiner was dan de vogel waar men naar schoot: de vleugels waren *verheven ende verciert met een croon opt hooft*. De papegaai hing aan een zilveren ketting die tweemaal om de hals werd gedraaid, *gaende ende comende tot beneden int hangen van den buyck*. Aan deze ketting was nog een *silveren schildeken met een cleyen silveren papegaeyken* vastgemaakt.

Blaasveld bezat een relikwie van het H. Kruis die jaarlijks met volle aflat werd vereerd op 3 mei, dag van de kruisvinding (2). De handboogschutters waren niet verenigd in een St.-Sebastiaansgilde, maar in een Gilde van het H. Kruis.

Op 23 oktober 1637 verschenen volgende inwoners van Blaasveld en leden van de Gilde van het H. Kruis (Gildebroeders, dekens en oudermans) om een verklaring af te leggen (3): Jan Scheltkens (84 j.), Peeter Gheens (73 j.), Jan Cleymans (94 j.), Laureys van Boexelaer (67 j.), Hugo Teugels (40 j.), Adriaen Goelicx (41 j.), Cornelis de Bruyn (40 j.) en Peeter Teugels (35 j.). Wat moeten zij komen bevestigen? Wanneer een Gildebroeder stierf, dan kon zijn weduwe lid blijven door gewoonlijk de helft in de onkosten bij te dragen b.v. als de Gilde van Willebroek en Heffen jaarlijks op 3 mei naar Blaasveld kwamen en er elk met twee tonnen bier bedacht werden. Dit kostte 6 à 7 gulden *sonder de laste vanden accyse*. Dit was het enige waarvoor de weduwe moest betalen. In het verleden had niemand zich hiertegen verzet tot de weduwe van Matheus Verspreeuwen zich hiermee niet meer akkoord verklaarde. Was dit verzet dan gegrond? Voor een jaarlijkse bijdrage van 10 of 12 st. mochten de weduwen telkens zoveel komen drinken als zij wilden of iemand in haar plaats zenden. Dit was een aloude gewoonte want niemand van de Getuigen had het ooit anders geweten: het weigeren van de bijdrage te storten was een nieuwigheid. In Blaasveld werd de bijdrage algemeen beschouwd als een van de *lasten* van de parochie die iedereen, die wou genieten van de *gemeynte*, diende te betalen: praktisch elke ingezetene was lid van de Gilde.

Op 16 november 1637 stelde deken Peeter Teugels, die ook optrad namens zijn mededeken Cornelis De Bruyn, in naam van de Gilde, mr. Jan van der Hoffstadt, secretaris van de heerlijkheid Blaasveld, aan om hen te verdedigen in het proces dat Maria Borgers, weduwe van Matheus Verspreeuwen, tegen hen had ingesteld bij de handboog-Gilde van Brussel (4).

De bovenstaande getuigenissen van Heffen en Blaasveld verschaf-

(2) Arch. Aartsbisdom, *Visitationes decanales*, 1651 en 1672.

(3) A.M., *Akten not. J. Thomas*, 1636-37, ad 23 okt. 1637. Getuigen waren: heer Joannes van Wange, pastoor van Blaasveld en Jan van Beneden.

(4) A.M., *Akten not. J. Thomas*, 1636-37, ad 16 nov. 1637. Getuigen waren: Cesar Pecters en Peeter Ryms.

fen ons bijzonderheden over het gildeleven van de 16de en 17de eeuw. Uit de beschrijving van de breuk kunnen we afleiden dat deze niet helemaal dezelfde was als de meeste thans nog gedragen eretekens: de koning, zo zouden we kunnen afleiden, was niet verplicht een schild bij te voegen, maar wel de ketting langer te maken.

De weduwen werden niet uit het gildeleven uitgesloten: dit is een traditie die heden nog bestaat. Deze handelwijze is een zuivere uiting van gemeenschapsgevoel en een blijk van belangstelling voor de ouder wordende gildeleden.

Waarom spande de weduwe van M. Verspreuwen een proces in bij de handbooggilde van Brussel, en niet bij de hoofdgilde van Leuven? Deze laatste gold als de hoofdgilde van Brabant, die de *caerte* aan de gilden schonk en ook hun moeilijkheden moest oplossen. Dit gezag van de Leuvense schutters werd in de loop der eeuwen aangevochten door de schutters van de grote steden, vooral Tienen en Brussel. De stedelijke gilden mochten ook *caerten* geven aan de gilden van de plaatsen die ressorteerden onder de jurisdictie van hun stad: deze gilden konden ook recht spreken onder voorwaarde dat er in laatste instantie te Leuven kon beroep aangetekend worden (5). De Gilde van Blaasveld stelde zich onder de bescherming van Brussel: op 26 september 1654 kreeg zij een *caerte* van de Brusselse Gilde, zoals ook gebeurde met de drie gilden van Willebroek (6).

De notariële akten hebben ons in staat gesteld nieuwe gegevens te krijgen en oude te bevestigen. Het bewijst dat de historicus geen enkel document mag verwaarlozen.

Dr. E. VAN AUTENBOER

(5) E. VAN AUTENBOER, *De Sint-Sebastiaansgilde van Leuven, hoofdgilde voor Brabant, geeft caerten (1665-1736)* in TAXANDRIA, n.r. XLII-XLIII (1970-1971).

(6) E. VAN AUTENBOER, *o.c.* In Willebroek ontstonden er drie handbooggilden in de 16de eeuw: ze kregen in de 17de eeuw een nieuwe kaart van Brussel. Het waren de Gilde van Sint-Niklaas (opgericht 10 mei 1533 — nieuwe kaart 2 mei 1655), de Jonge Handboog (opgericht 1536 — nieuwe kaart 12 juni 1649) en de Sint-Sebastiaansgilde (ordonnantie van 20 maart 1599 — nieuwe kaart 27 mei 1660).

Het Broederschap
OFT GVLDE
VAN SINTE NICOLAES
 Alsoo het selue in fleur is
 ende Teuende broeders
 Waeren int iaer
 1686

Spandagh

† Peter Jan van Hanswyck meyer van Wilke-
 broeck. Coninck int Jaer 1603. onder Haestma

† Joachim vander Decken, Grefier van Wilke-
 broeck, Ruysbroeck, Coninck int Jaer 1606 obijt 1608

† Jan de Zeelander Coninck int iaer 1652; 53

† Martinus van Louen,

† Jan Janssens
 Peeter tjs Cools

† 1704 Peeter Segers. Decken int iaer 16

† 1692 Jacques van Lint Decken int iaer 1685

Naar aanleiding van het 450-jarig bestaan van de St.-Niklaasgilde past het dat ook de Culturele Raad de nodige aandacht schenkt aan de oudste Willebroekse vereniging, vooral omdat deze vereniging een zeer levenskrachtige feesteling blijkt te zijn.

Gilden zijn de oudste verenigingen in ons land die niet door edelen werden gesticht. Wanneer zij juist ontstonden zal wel niemand met zekerheid durven zeggen, maar dat zij in de middeleeuwse gemeenten zijn ontstaan uit groepen mensen met dezelfde belangen, staat onomstotelijk vast.

De eerste gilden ontstonden in het Graafschap Vlaanderen. Deze meestal militair gerichte verenigingen hebben dikwijls een grote rol gespeeld in de verdediging van de gemeenten.

In Klein-Brabant en Vaartland ontstaan in vele gemeenten schuttersgilden. Zo hadden Blaasveld, Heffen, Bornem, Puurs, Hingene en Willebroek hun schuttersgilde. Willebroek bezat er op een gegeven ogenblik zelfs drie, nl. de St.-Niklaasgilde, de Jonge Handboog en de St.-Sebastiaansgilde.

De reglementen van deze gilden zijn meestal grotendeels een kopie van de statuten der Brusselse gilden. Spijtig voor ons zijn de breuken, de vlaggen en vooral de guldenboeken van de meeste Kleinbrabantse gilden verdwenen.

Geleidelijk en in de loop van de geschiedenis veranderde de verdedigende opdracht van de schuttersgilden in een meer sociale rol waarbij het boogschieten enkel nog om de sport wordt bedreven. De leden van de gilden waren niet zo maar de eerste de besten. Ze stonden hoog in aanzien. Het was trouwens en is nog steeds een hele eer om lid van een schuttersgilde te zijn.

De gilden hadden het recht om aan alle plechtigheden en feesten deel te nemen. Zo gingen zij aan het hoofd van de processie. De "Koning" droeg de breuk. De gildebroeders stapten op met gespannen pijl en boog.

De gilden zijn niet enkel een stukje van onze "Vaderlandse Geschiedenis": ze zijn ingeburgerd in onze volkse Vlaamse aard.

De Willebroekenaars zijn fier op de eigen nog steeds bestaande schuttersgilde "Het broederschap of Gilde van den Edelen Handbooghe, onder den titel van den Heylighen Nicolaes, binnen de Prochie Willebroek".

M: P.LA

COVRT.F.S.M.

DEN SEER EDELEN
HEERE JON. HELMAN
BARON VAN WILBROECK RVYSBROECK
HOOFDMAN VAN SIC NICOLAES GVLDE

Ook Jan Helman, baron van de Heerlijkheid Willebroek en Rumst, kwam in het Guldenboek aan bod, met het wapen (van Willebroek) dat hem in 1661 werd toegekend.

REKENINGEN

BEWYS
ENDE RELIQUA
GHEDAEN

DOOR DIE DEKENS VAN DE

GVLDE VAN SINTE

NICOLAEUS

Aanhef van de uitgaven, die naar aanleiding van Willebroek-kermis 1664 en Ruisbroek-kermis 1665 door de Koning en de Gildebroeders werden gedaan.

De teerfeesten

De teerfeesten waren, aan de menu's te zien, ware festijnen.

Als men bedenkt dat er gedurende 3 dagen gefeest werd, dan moeten de "broeders" sterke mannen geweest zijn. Op niet deelnemen aan een teerfeest, zonder geldige reden, stond een zware boete.

Op het teerfeest werd de verwarming van de lokalen door houtvuren verzorgd. Het hout hiervoor werd aanvankelijk gekapt en gehaald op de Rijweg. Er moest betaald worden per korf. Later werd overgegaan op het stoken van mutsaardhout.

Het jaar 1710 valt hierbij op. Het moet dan wel zeer koud geweest zijn, vermits er niet minder dan 180 korven hout werden verbruikt, daar waar 60 korven tijdens die jaren het gemiddelde was.

Tijdens het teerfeest (in december) is er steeds sprake van het betalen van de "spelemannen". Men teerde, toen al, steeds met muziek.

Er werd Cavé's bier en later Leuvens en bruin bier gedronken.

Steeds leest men over onkosten voor "het proeven" van bier, dat altijd vlak voor het teerfeest gebeurde. Toch spijtig dat het guldenboek de "proevers" niet eens vernoemt.

Tijdens uitstappen, als gevolg van een teerfeest, een begrafenis of om welke reden dan ook, moesten de gildeleden geen geld bij zich hebben. Alle onkosten werden door de gilde gedragen. Zo bijv. werd het drinken van bier, het breken van glazen, bekers en pijlen, het betalen van de knaap, de pijlenrapers en de vijfelaar (de fluitist), door de gilde vergoed.

De Koningsschiëting

De Koningsschiëting heeft plaats op O.H.Hemelvaartdag van elk jaar.

Opmerkelijk is dat dit in alle gemeenten van Klein-Brabant op dezelfde dag gebeurt.

De "Koning" dient de breuk te dragen. De "Breuk" is een zware halsketting waarvan de juiste ouderdom niet te achterhalen is. Wel vermelden de statuten van 1655 het verplicht dragen van de "Breuk" door de "Koning" bij officiële gelegenheden. De medaillons aan de halsketting stellen St.-Joris en St.-Antonius voor, zijnde patroons van gilden binnen de stad Brussel. De centrale plaat van de Breuk stelt uiteraard St.-Nicolaas, de Willebroekse patroonheilige voor.

Tijdens het "Koningsschiëten" hielden de dames van de schutters een bolwedstrijd. Tot in de 18de eeuw werden na het schiëten van de hoofdvogel de klokken geluid.

De teerfeesten

De teerfeesten waren, aan de menu's te zien, ware festijnen.

Als men bedenkt dat er gedurende 3 dagen gefeest werd, dan moeten de "broeders" sterke mannen geweest zijn. Op niet deelnemen aan een teerfeest, zonder geldige reden, stond een zware boete.

Op het teerfeest werd de verwarming van de lokalen door houtvuren verzorgd. Het hout hiervoor werd aanvankelijk gekapt en gehaald op de Rijweg. Er moest betaald worden per korf. Later werd overgegaan op het stoken van mutsaardhout.

Het jaar 1710 valt hierbij op. Het moet dan wel zeer koud geweest zijn, vermits er niet minder dan 180 korven hout werden verbruikt, daar waar 60 korven tijdens die jaren het gemiddelde was.

Tijdens het teerfeest (in december) is er steeds sprake van het betalen van de "spelemannen". Men teerde, toen al, steeds met muziek.

Er werd Cavé's bier en later Leuvens en bruin bier gedronken.

Steeds leest men over onkosten voor "het proeven" van bier, dat altijd vlak voor het teerfeest gebeurde. Toch spijtig dat het guldenboek de "proevers" niet eens vernoemt.

Tijdens uitstappen, als gevolg van een teerfeest, een begrafenis of om welke reden dan ook, moesten de gildeleden geen geld bij zich hebben. Alle onkosten werden door de gilde gedragen. Zo bijv. werd het drinken van bier, het breken van glazen, bekers en pijlen, het betalen van de knaap, de pijlenrapers en de vijfelaar (de fluitist), door de gilde vergoed.

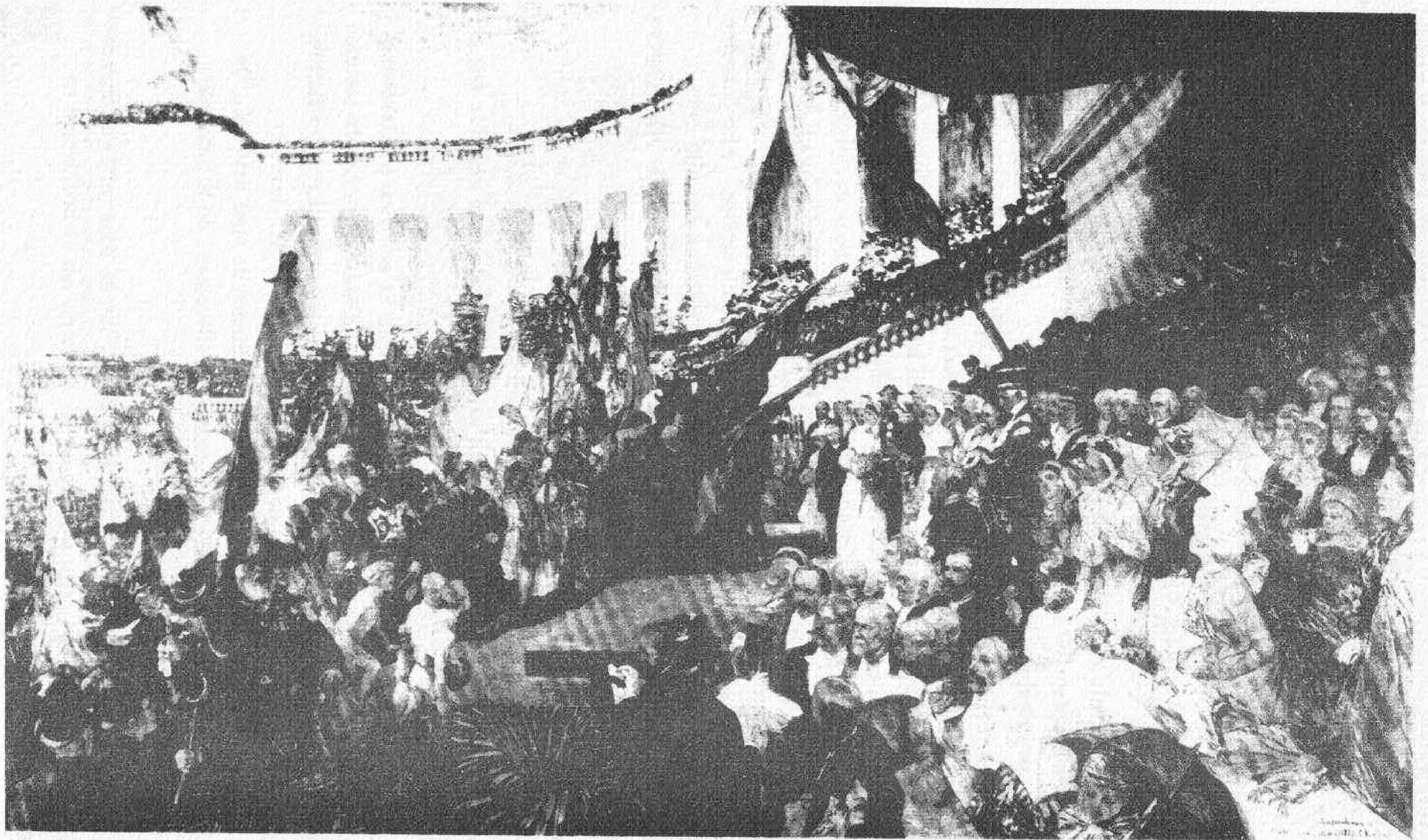
De Koningsschiëting

De Koningsschiëting heeft plaats op O.H.Hemelvaartdag van elk jaar.

Opmerkelijk is dat dit in alle gemeenten van Klein-Brabant op dezelfde dag gebeurt.

De "Koning" dient de breuk te dragen. De "Breuk" is een zware halsketting waarvan de juiste ouderdom niet te achterhalen is. Wel vermelden de statuten van 1655 het verplicht dragen van de "Breuk" door de "Koning" bij officiële gelegenheden. De medaillons aan de halsketting stellen St.-Joris en St.-Antonius voor, zijnde patroons van gilden binnen de stad Brussel. De centrale plaat van de Breuk stelt uiteraard St.-Nicolaas, de Willebroekse patroonheilige voor.

Tijdens het "Koningsschiëten" hielden de dames van de schutters een bolwedstrijd. Tot in de 18de eeuw werden na het schiëten van de hoofdvogel de klokken geluid.

5 cm boven dit pijltje treft men de vaandrig van de St. Niklaasgilde in middeleeuwse kledij met breuk en vaandel.

Op 16 augustus 1880 was de St. Niklaasgilde vertegenwoordigd op het feest, dat naar aanleiding van 50 jaar Belgische Onafhankelijkheid, in aanwezigheid van de koninklijke familie en van tal van hoogwaardigheidsbekleders, aan de Tervurenlaan werd gehouden. Kunstschilder Camille Van Camp, die een blijvend aandenken aan deze dag wilde bewaren, maakte tijdens dit feest de nodige schetsen, die bestemd waren voor het schilderij, waarop we de vaandrig van de St. Niklaasgilde zien, in gezelschap van broeder Americ Peeters en Edmond Engelen. Het schilderij werd later,

Onafhankelijkheid, in aanwezigheid van de koninklijke familie en van tal van hoogwaardigheidsbekleders, aan de
Tervurenlaan werd gehouden. Kunstschilder Camille Van Camp, die een blijvend aandenken aan deze dag wilde bewaren,
maakte tijdens dit feest de nodige schetsen, die bestemd waren voor het schilderij, waarop we de vaandrig van de
St. Niklaasgilde zien, in gezelschap van brouwer Americ Peeters en Edmond Seders. Het schilderij werd later,
door de dichter van de schied, aan de Kamer van Volkoverleggingen di gest. draagstukken.

de vaandrig van de St. Niklaas-
gilde in middeleeuwse kledij met
breek en vaandel.

De pastoor wachtte met het Lof tot de kersverse "Koning" aan de kerkpoort verscheen vooraleer met het Lof te beginnen. Dit is een gebeurtenis die nog steeds plaatsvindt te Hingene.

Waar werd geschoten ?

Naar ingewijden ons vertelden, stond de eerst gekende wip op het "Schuttershof", een prachtige plaats met beuken, eiken en notelaars omgeven, gelegen op de hoek van de Dorpsstraat en de Nokkestraat.

Nadien werd verhuidd "buiten de palen", d.i. buiten de toenmalige bebouwde kom van de gemeente, aan de "Vier Armen".

Het is aan de achterzijde van de vroegere "Odeon", de huidige bankinstelling Krediet aan de Nijverheid aan het Van Landeghemplein, dat de volgende wip verscheen.

Rond 1877-1878 diende plaats gemaakt voor de huidige G.L.S.-Van Landeghemplein en werd de wip opgesteld in de buurt van de huidige watertoren.

Na de eerste wereldoorlog werd er opnieuw verhuisd, naar de "Wip", het speelplein aan de Floridastraat.

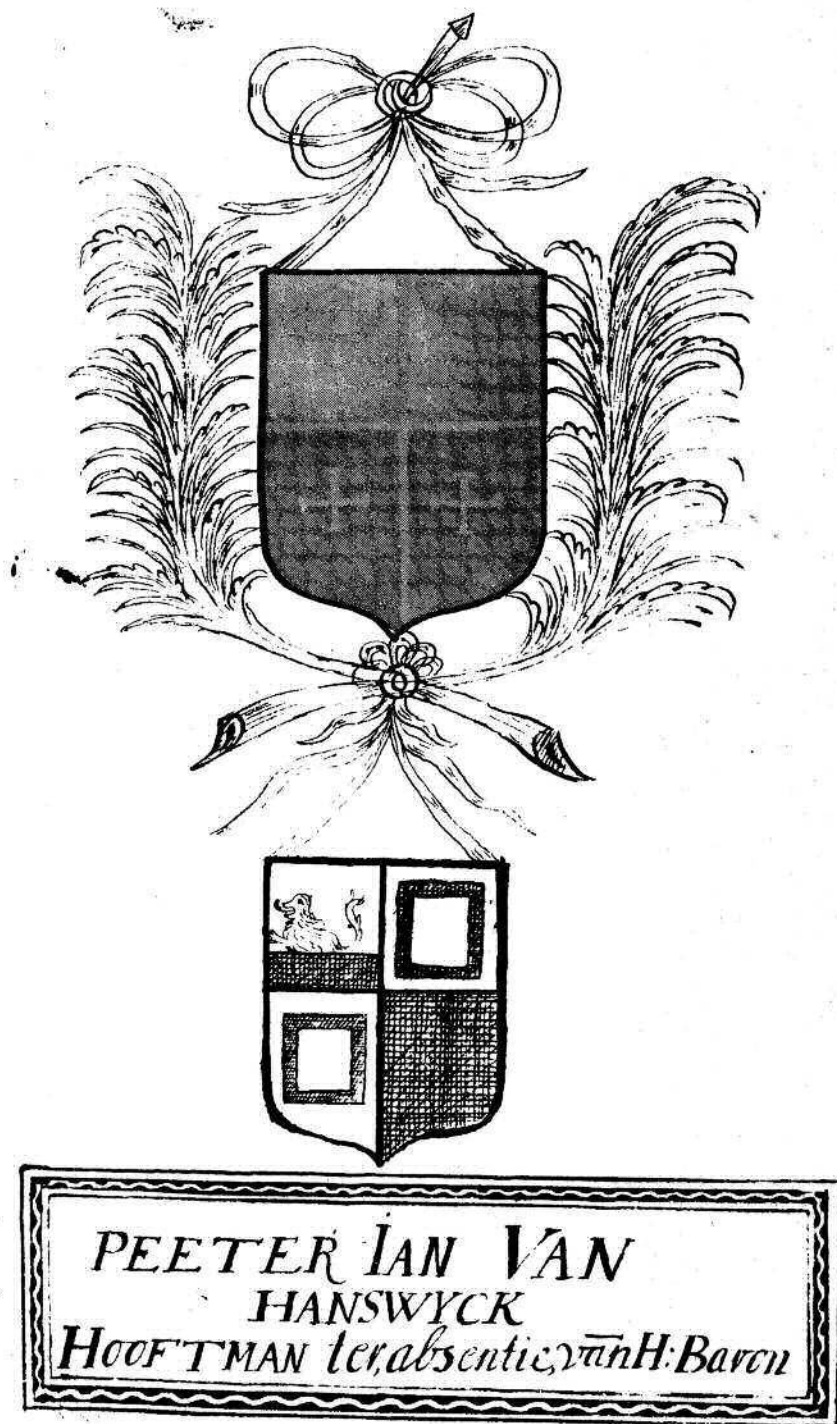
In akkoord en met de medewerking van het Gemeentebestuur werden 3 nieuwe wippen geplaatst op het Meerhof. Het is aldaar dat de "Koningen" hun hoofdvogel schieten.

Blijvende herinnering

Dat de St.-Niklaasgilde steeds hoog in aanzien heeft gestaan, kan best worden gellustreerd aan de hand van de uitnodiging die de Minister van Binnenlandse Zaken in 1880 aan de St.-Niklaasgilde had overgemaakt en waarbij hij vroeg om aan de viering van 50 jaar België, de vermaarde "Cinquentenaire", deel te nemen.

Het jaar daarop, in 1881, kwam Camille Van Camp, kunstschilder, met de vraag voor de dag om toelating te geven aan de Alferis, model te staan voor het maken van een schilderij.

In een uittreksel van de "Biographie Nationale" lezen we dat de schilder Camille Van Camp, geboren te Tongeren op 03.06.1834, het feest van 16 oogst 1880 vereeuwigde op een doek van 3 meter bij 4,85 meter, dat aan de Kamer

Illustratie gewijd aan Jan Van Hanswijck, meier van Willebroek, koning in 1653.

van Volksvertegenwoordigers behoort. Daarop zijn de Vaandrig en 2 afgevaardigden van de St.-Niklaasgilde duidelijk te herkennen. De Vaandrig of Alferis staat afgebeeld in een 16de eeuwse paarse kledij met de breuk en de vlag van de gilde.

Van de St.-Niklaasgilde zelf vernamen wij dat de twee afgevaardigden luisterden naar de namen Améric Peeters, die brouwer was, en Edmond Seghers. Van de Vaandrig hebben we de naam niet teruggevonden.

Geschillen

De gilde was niet altijd akkoord met de gang van zaken in haar omgeving en kwam also op sommige momenten in botsing met die omgeving.

Zo vinden wij in 1720 een gerechtelijk geding tussen de gilde en de burgemeester van Tisselt. Een advocaat pleitte voor de gilde. Er was zelfs een tussenkomst van een procureur.

De gilde moet veroordeeld zijn geworden, vermits ze "betaalt aan Aert Smets voor sijne loon ofte verlet voor vijff dagen in arrest geweest te sijn in de naem van de gulde". Het kostte haar 5 guldens.

Hieruit blijkt dat, wanneer de gilde veroordeeld werd met arrestatie, een vrijwilliger dat arrest diende uit te zitten.

Voor dat proces rekende advocaat Vroven 120 en procureur Van den Eede 50 gulden.

Het guldenboek

Dit waardevolle boek, dat tal van geschiedkundige gegevens bevat, zou nog meer waarde hebben indien er geen leemten in voorkwamen.

Zo zijn er geen gegevens omtrent de periode 1533-1655.

Tevens ontbreken de gegevens van een aantal perioden voorafgaande aan de heroprichtingen in 1686, 1827, 1851 en 1877.

Ondanks dit alles is het guldenboek een pronkstuk voor ons en voor de Willebroekse gemeenschap. Het is een nuttig werk voor al wie onder zijn voorouders Willebroekenaars telt.

Mogen wij de hoop uitspreken dat de St.-Niklaasgilde minstens nog zoveel toekomst mag hebben als haar verleden rijk is.

Reglement ende ordonantien

Waer naer alle broeders van
den Edelen Hantvoghe hun
sullen reguleren.

Also die Coninck, Hooftman, Dekers
ende ouders, van de gulde van den hantvoghe
opgericht ter eeren van sinte Nicolaes binnen de
ende heerlijkheyt van Willebroeck aen ons Coninck
ouderden uyt de Weer hooftman, Ouderden uyt de
schutters, dekens, ende ouders vande gulde van Ste
Antonis ende sinte Sebastiaen, genoempt den Edel
Hantvoghe binnen de Stadt van Brussel hun opper
hebben verthoont, ende te kennen geuen dat sy altyt
veemen hander voerscreuen gulde hun herten geregt
naer de Statuten ende ordonantien hun geynt ende
verteent te ons Coninck, ouderden dekens, ende

Het reglement dat met de hand geschreven bladzijden bevat, waarvan men de aanhef hierboven vindt, werd door Pieter La Court, "fransche schoolmeester in Willebroeck" verzorgd.

In den eersten dat die voorschreven coninck, hooftman, dekens en de ouders der vermeldte hantboghe gulde Willebroeck ten tijde sijnde niemant in de selve gulde als hunnen broeder ende schutter en moghen aenveerden hij en sij eerbaer ende rustlieffhebbende persoon, van goet humeur ende conditie, geboren van wettigen bedde ende van roomsch catholieken en apostolieken gelove ende tot dien nut ende bequaem tot het doen van den dienst ende draeghen van de lasten der voorschreven gulde.

Dat een iegelijck gulde broeder inde voorschreven gulde comende sal schuldigh ende gehouden sijn eet te doen door op den boghe van te bewijzen alle eer ende reverentie aen Ste. Nicolaes patroon der voorschreven parochie ende heerlijkheit van Willebroeck, ende altijt sonder achterlaeten onsen genaedighsten heer de Coninck van Spaignien als Hertoghe van Brabant, goet en getrouw te sijn.

Item den coninck, hooftman, Dekens en geswoorene der voorschreven gulde te kennen als hun regeerders ende in de selve qualiteijt hem te eeren ende onderdaenigh te wesen, dese ordonantie, mede oock alle andere raeckende het regiment der voorschreven gulde te maecken stricktelijck te onderhouden ende te helpen onderhouden, naer hun vermogen, altijt bereet te wesen hun te voeghen neffens den voorseyden coninck, hooftman, dekens ende geswoorene, ende de selve gulde altijt voordeeligh te sijn.

Dat elck guldebroeder t' sijner innecompste sal schuldigh ende gehouden sijn te gheven en te contribuieren tot het vervallen van de onkosten ende nootsackelijckheden der voorschreven gulde, thien stuijvers waer af iaerlijkcks bij apaerten item sal mentie ende verantwoordten gemaect ende gedaen worden.

Dat de voorschreven gulde broeders alle jaeren sullen eens schieten den vogel om coninckxschap t' gene altijt sijn sal den negensten dagh in de maent van Meye.

Dat ten voorschreven daeghe van het schieten van de coninckxvogel, alle de gulde broeders sullen schuldigh wesen beneffens hunnen coninck, hooftman, dekens ende geswoorene te compareren in persoon onder den voghel met eenen gespannen boghe, op de pene van ses stuijvers bij elcke absent wesende te verbeuren, ende daer en boven te moeten betaelen half gelach van den maeltijt, ten waere bij eenige wettighe redenen hadde om hem te absenteren die hij sal schuldigh wesen aen den voorschreven coninck, hooftman, dekens ofte geswoorene te verclaeren ten tijde als men hem tot den voorschreven maeltijt sal nooden, ende en sal niemant van de voorschreven maeltijt vrij sijn dan den knape tambours en vijfelaers.

Dat den voorschreven coninck beneffens den hooftman, dekens, geworene ende schutters der voorschreven gulde sal schuldigh ende gehouden wesen, eerlijck de voorschreven breke te draegen sijnen conincklijken staet gedurende op den feestdagh ende processie van Willebroeck voorschreven mitsgaders op alle feestdaghprocessien, ende vergaderinghen, ende tot sulcken plaetsen ende vereeringen als de voorschreven Gulde gewoonelijck is, ende geraetsaem vinden sal te doen ende te gaen, op de boete van te verbeuren bij elcken guldebroeder die sal absent sijn geweest, ses stuijvers ende boven dien te moeten betaelen half gelach ten waer om groote redenen die sij als voren moeten te kennen geven.

Item sal elcken guldebroeder alle jaeren voor het schieten van den voorschreven voghel moeten viltlegghen ende aen die dekens gheven ses stuijvers om daermede te vervallen de gemeijne onkosten van het coninck-schap.

Item soo wie den voorschreven coninckxvogel drij iaeren achter een afschieten sal, die sal wesen keijser, ende sal genieten van de gulde voor een vereeringe vier en twintigh rinsguldens in gelde oft wel drij silvere voghels de voorschreven somme weerdigh sijnde, ende en sal den voorschreven keijser egheen voor der recht tot den breke oft andersints iet mogen pretenderen, behalven dat hij in alle maeltijten sal gelach vrije sijn.

Item ten selve dage als men den vogel geschoten heeft sal men houden eenen betamelijken maeltijt ende alsdan soo sullen de oude afgaende dekens in hunne plaetse voor nieuwe dekens overgeven om gecosen te worden de nutste ende bequamste personen uijt de voorschreven broeders die welcke alsoo bij den coninck, hooftman, dekens ende ouders gecosen sijnde, sullen moeten sonder uitstel hunnen eet doen ende het aenstaende jaer de voorschreven gulde getrouwelijck dienen, ende oft den gene die alsoo gecosen waere tot het voorschreven dekenschap t' selve weijgerde te doen, die sal verbeuren ende vallen in een amende oft pene van drij rinsguldens, ende sal even wel het voorschreven dekenschap moeten bedienen ende soo wie tot den voorschreven maeltijt niet comt sal betaelen half gelach.

Item als men eenighe feesten oft eenige maeltijden houden sal, soo sal ten minsten een van de dekens hen aldaer moeten vinden, ende tegenwoordigh sijn om t' gelach van ieder int besonder te ontfangen enden den weert terstont te betaelen van de verteerde gelagen op de verbeurte van drij rinsgulden ten profijte van de gene die ten gelage sullen sijn, van welck gelach den knape sal vrij sijn.

Item soo wat guldebroeder op de voorschreven feesten oft maeltijden niet en comt, daer toe nochtans bij den gulde knape ontboden sijnde, die sal altijt verbeuren, ende moeten betaelen half gelach boven de boete van ses stuijvers voorschreven.

Item die coninck sal wesen, die sal s' anderendaeghs naer den vogelscheut moeten ten besten gheven in den maeltijt dienen alsdan houden sal ten minstens twelf rinsguldens in gelde.

Item alle jaeren op Ste Nicolaesdag, sal ter eeren van den voorschreven heijligen gedaen worden een solemnele misse in den voorschreven kercke van Willebroeck als wanneer alle de guldebroeders daer toe onboden sijnde de selve sullen moeten comen hooren, ende te offeren gaen op de pene van bij elcken gebrekeelijcken te verbeuren een pont wasse ten behoeve van den autar van Ste Nicolaes voorschreven.

Item soo wie in de gulde vergadering sal doen eenigh noodeloose oft onversochte eeden oft oock vloecte, sweere oft onbeleeftde woorden spraecke, die sal t' elcke reijse gerbeuren $2\frac{1}{2}$ st een pont wasse ten behoeve voorschreven.

Wat guldebroeder in de voorschreven gulde vergaderinge op iemant sijn mes treckt, die sal staen ter correctie van den voorschreven coninck, hooftman, dekens ende ouders.

Soo wanneer eenigh guldebroeder sterven sal, soo sal zijnen besten boghe gegeven worden aen Ste Nicolaes tot Willebroeck voorschreven oft wel daer voor seshien stuijvers in gelde, d'welck sal staen ten ceuse van sijn erfgenaemen sonder argh oft list.

Item soo wanneer eenen guldebroeder sal begraeven worden, dat alle de guldebroeders dienen met den knape de wete doen sal sullen schuldigh sijn ter begraeffenisse te comen, op boete van een pont wasse ten profijte als voren te verbeuren bij den genen die niet en sal comen, ten waere hij hadde eenige groote redenen, die hij gehouden sal zijn te declareren.

Dat niemant wie hij sijn ten doele schietende oft niet en sal mogen pissen oft sijn water maecken voor oft ter sijden tegen de doelen op de pene van t' elcke reijse te verbeuren eenen stuijver tot behoef van de gulde.

Van gelijcken en sal niemant wie hij sijn sijn water mogen maecken oft pissende het selve mogen doen met sijnen boge oft pijl in de hant, ende soo wie contrarie dede; die sal t' elcke reijse verbeuren eenen stuijver ten behoeve als voren.

Item dat niemant comende ten doele schieten d'een den anderen niet sal mogen heeten liegen op de pene van t' elcke reijse te verbeuren ses stuijvers ten behoeve der voorschreven gulde.

Dat niemant wie hij sijn en sal mogen nemen ander luijden boge, pijle, hantschoen, schietlap oft guispel, willens ofte wetens om daer mede te schieten sonder confort van en gene die het selve is toebehoorende, oft oock die te ontvremden of versteken op de boete van thien stuijvers tot profijte als voren te verbeuren bij den genen die daer inne met der waarheijt coulpabel sal bevonden worden, ende daer en boven gecorrigeert te worden van de voorschreven gulde naer gelegentheit van saeck.

Vernieuwwing

van de maetschappij van St. Nicolaus,
naer 6 jaeren gerust te hebben,
te Wilhelroech in 't jaar 1829.

Vergeeten wy nog eenige overblyfsels van de St. Nicolaus
gulde hebben, zyn wy, naer 6 jaeren geslaepen te hebben, wederom op den
12 Januarij wakker geworden. Wy waren nochtan maer 3 leden by een
verzaemelo, waerop wy onzen kintje hebben rond geonden, om alle de leden
by een te roepen, waerdoor eenige zyn gecompareerd en eenige in hunnen slaep
gevoempeld gebleven; daer zyn ook op den zelvem moment twee nieuwe Confreirs
by gekomen, hetwelke ons groot plaisir deed; dan hebben wy eene vaste resolutie
genomen van op H. Dinsdag herje zondag weder onzen koningsvogel te schieten.
Daerop hebben wy alle onze juweelen by een gehaald, maar dan zyn de grootste
rampen eerst aengekomen; ten eersten de veroving van de plaats waer dat
onze vogelwoede stond; ten tweede eenen inwoonder ons eene andere plaats
beloofde hebbende; waerop wy eene nieuwe vogelwoede hebben gemaakt, heft ons
dereloe plaats den dag van te voren komen afzeggen. Ten besten middel die
wy alsoan konden een was van eene andere plaats te zochten, welke wy op de west-
terste palen van Wilhelroech gevonden hebben waeruit wy onze nieuwe vogelwoede
geplant hebben met groot genoegen van geheel de maetschappij. Wy hebben ook
verzoek gedaen aan den verwerden heer Pastor, om onze oude voorregten weder te heb-
ben, welke hy ons niet geloofend maer toegestaan heeft. Wy hebben, met het bykomen
van 9 nieuwe confreirs, eene maeltijd opgerecht dewelke in het meest plaisir en
einerijft zyn overgeraagt; op den eersten dag hebben wy ons alle naar de hert be-
geven, om de hoegnis te hooren, met staende rommel, waerom eene en wille
music; den koning, de knisen afshris van getant geweest de de nage over de nage

Dat de mis geeyndigt was, hebben wy ons begeven naar de plaats waerdat onze vogelwilde stond om den koningsvogel te schieten; welke vogelscheut van onselbaere menschen is bygewoone geweest; naer dat een vogel geschooten was hebben wy ons naer de kerk begeven met alle onse lieve voor de zegening van onzen Koning, welke zegening gedaen is door den eerwirden heer Pastor, onder 't zingen van den 1ste confejpor 't speelen van de orgel; blyden van de groote klok en die bygewoond is van geheel de gemeynste van Willebroeck en veel vicwellingen; van daer zyn wy naer het gulden huys gegaen waer wy onse maeltijd hebben gehouden; op den tweeden dag van onse feest hebben wy onse prysvogels geschooten en op den dorden dag hebben onse gulde vrouwen voor hunne prysen gebot.

De Gilde was gedurende 6 jaar in een vaste slaap gedompeld. Toen ze in 1827 wakker werd, volgde de "vernieuwing", wat in een zeer fraai geschrift werd medegedeeld.

GEMEENTE WILLEBROECK.

St. NICOLAËS GILDE.

Ter gelegenheid der inhuldiging van de
NIEUWE IJZEREN WIP

Luisterrijke Schieting

op Zondag 8 October 1893,
Vooruit! 250 frank Vooruit!!

verdeeld als volgt:

Hoogvogel, 60 frank

Twee Zijdevogels, ieder 30 frank

Twee Groote Kallen, ieder 20 frank

Twee Kleine Kallen, ieder 15 frank.

Inleg fr. 8,10; uittrok 6 fr. — Zooveel vogels als schutters, de hoogvogels inbegrepen. — Er zullen 30 kleine vogels geplaatst worden, ieder aan 8 frank. — Een vrij peloton van 6 man. — Inschrijving van 1 tot 2 uren om daarna onmiddellijk beginnen te schieten en te eindigen om 5 3/4 na voltrokken ronde. — Er zal een peloton blanc gelot worden. — Verders gewone voorwaarden.

DE EERE-VOORZITTER,

Graaf Edm. Helman de Grimberghe,
Baron van Willebroeck.

Namens de Commissie: A. Peeters, E. De Maeyer,
E. Van den Bossche, H. Persoons, C. De Bruyn, Ch. Boex,
H. De Heel, L. Van Roey, A. De Jonghe, N. Vertongen.

AANMERKING: De nieuwe wip is twee meters lager dan de oude.

Gemakkelijke correspondentien in alle richtingen.

Naar aanleiding van de inhuldiging van de nieuwe ijzeren wip, in oktober 1893, werd er voor veel geld gespeeld.

Gilde van Willebroeck.

Heringting.

Wy ondergeteekende burgers der gemeente Willebroeck, in aendacht genomen hebbende dat de societeit der Gilde sedert eenige jaren heeft gerust, en dat het zal betamen eenen zoo oude maetschappij wederom in te rigten, hebben ons voorgesteld daervan heeden den basis te leggen, en hebben besloten: 1° Dat het oud reglement zal herzien worden; 2° Dat de ondergeteekende zullen aenzien worden als herstigters der Gilde en dat de persvoren die zullen willen deel maken der societeit zich zullen moeten gedragen na den inhoud van het reglement hetwelk later door de ondergeteekende zal gearresteerd worden.

De societeit wordt herstigd voor vogwit hebbende de vriendschap onder de leden, de gehoorzaamheid aan de overheid en tot vrede en genoegen van de gemeente.

Willebroeck, 18 Augustus 1851.

P. J. J. De Coninck C. D. Decker
amelinck J. J. Deems L. J. Landenbosch
J. van den Byn J. De Suet
B. van den Boppe R. J. J. Koningelgan
M. Maes
J. Hambrin J. Dommien advocaets.
J. Tonbaert J. J. Janssens

In 1851 werd de Gilde nog eens heringericht.

VERHAAL

DER

REIS NAAR BRUSSEL

ter gelegenheid van de

Vaderlandsche Feest

gegeven met den

50ste VERJAARDAG

ONAFHANKELIJKHEID

Het verhaal van de reis naar Brussel, op 16 augustus 1880, waarin sprake is van het feit dat de Willebroekse vaandrig verscheidene keren naar Brussel moest om voor kunstschilder Van Camp te poseren.

Volgens een omzendbrief van M^r.
de Minister van binnenlandsche zaken werden
al de maatschappijen bestaande van voor het jaar
1830 verzocht zich met hun vaandel en twee afge-
veerdigde den 16 Augusti 1830 naar Brussel te be-
geven ten einde deel te nemen aan den Stoet «Fête
Patriotique» waaraan ook deel namen de Burge-
meesters des Lands met twee afgeveerdigden der ge-
meenten, de Burgerwacht, de bekruidde Frywilligers
van het jaar 1830, de Leden der Kamers en van het
Senaat, der Gerechtshoven, enz om aan den Koning
Leopold II eenen blyk te geven der genegenheid
en dankbaarheid welke het Belgische volk hem toe-
kent voor eene ongestoorde regering van vyftig jaren
door hem en wylen zynen vader Leopold I in
Belgie gedaan sedert hare onafhankelykheid.

De heeren Americ Leeters en Edmond
Seghers hadden zich gelast de Gilde te vertegenwoordigen.
Een man werd verkleed in costum der XVI eeuw en begaf
zich naar Brussel dragende het vaandel en de oude breuk.
Als men dezen aardig gecostumeerden knaap zag vertrekken
werd er nog al eens luidruchtig gelachen, maar te Brussel,
waar van alle zyden zulke gilden afgeveerdigd waren,
wierd onzen man sel opgemerkt: Onze Gilde was een
der oudste en voorien van de merkwaardigste zinne-
beelden die daar vertegenwoordigd waren.

De Stoet was zeer ernstig en maakte
30 eenen grooten indruk op het volk. De geocheneerde

vaandels nevens rykelyke standaarden waren eene gootsch
herinnering der opofferingen en schoone daden onzer voor-
vaderen welke zich byzonder toegewyd hebben tot het bekomen
onzer nationale onafhankelykheid.

Eene onbeschryfbare en dieproezende betooging
had plaats aan de koninklyke familie in den voorhof van
het paleis der nationale tentoonstelling. Dit was inderdaad
eenen oprechten blyk der vaderlandsch liefde waarmede het
Belgische volk bezielt is. Naar voor den Koning ge-
saluceerd te hebben eindigde het feest dat lang in onze
jaarboeken zal doen gedenken.

Den kunstschilder Mr Van Camp van
Brussel heeft het zich nuttig geoordeeld er eene uittekening
van te maken waarvoor onze gecostumeerde vaandeldrager
zich nog verscheidene malen naar Brussel heeft moeten
begeven.

Aldus opgesteld en in het boek der Gilde
overgeschreven na er voorlezing van gedaan te hebben in
algemeene vergadering.

De Secretaris-tresorier, M^r De Hoofdsman,
Wanden Bossche Ch^r De Benys

De Leden.

W. H. Persone
W. H. Persone

De Jonghe Alph
E. Demouys
N. van Bredam.

Verhaal eener Reis naar Brugge

voor de jaarlyksche SchiETING in St Sebastiaan.

Te Brugge aangekomen met schoonste wêer,
Wy zyn allen opgeruimd men kan niet meer
Een glas drinken was het woord,
De kas betaalt het accoord.

Eene wandeling door de oude straten,
Zal ons een gedacht van Brugge laten,
Men ziet er van alles wat,
Zelfs de stoel waar Napoleon op zat.

De eerste ronden waren nog al wel,
Wy waren allen in het spel,
En by het drinken van een goede joot,
Stoefte iedereen op zyn schot.

Wederom buldert het kanon,
Jongens, het is het Vuypeleton;
Wy moeten allengskens gaan zien,
Want wy schieten nummers 9 en 10.
Nu, Wellesbroeck is aan de gang,
En zie! een pluim vliegt van de prang:
Bravo arthur! Daarna Karel en Rie
Schieten ook twee pluimen, chic,
En Drynheer Améric, niet lui,
Die ook komt nêr te vellen eene gaai,
Roept uit, onder het algemeen begtoet,
Ik geef eene flesch Champagne! het komt goed!

Aan het banket werd veel eer gedaan,
In de ryke zaal van St Sebastiaan,
De medalie voor het verote komen
Werd door de Voorzitter aangenomen;
En er werd dan ook, goed beschonken,
Op de gezondheid der broeders gedronken.

WILLEBROECK
ST-NICOLAUSGILDE

—
VRIENDENMAAL

DEN LEDEN DOOR

HUNNEN VOORZITTER GULHARTIG AANGEBODEN

BIJ GELEGENHEID VAN HUN SPELEVAREN

NAAR DE SCHELDESTAD PER MOTORBOOT « MOPS »

Spijskaart

Schutterssoep

Kaasballetjes

Pongen van Blankenberghe

Quitmann's Ossenharst met Vroege Groenten

Koninklijke Kalfszwezerikken

Asperges uit Smal-Brabant

Kiekens uit Zeva's land

Appelmoes van Lopez

Kreeften met Mayonnaise

Ysbom

Ooftkorfje

Nagerecht

Antwerpen, « London-Tavern »

28 Mei 1908

De Gilde heeft altijd gulhartige voorzitters gehad. Dit blijkt ondermeer uit bijgaande spijskaart (1908) waaruit we kunnen opmaken dat men de "Mops" naar Antwerpen trok, waar men van een rijkgevulde tafel kon genieten.

DE MEEST RECENTE KONINGEN VAN
DE KON. ST.-NIKLAASGILDE VAN WILLEBROEK

Niet minder dan 23 koningen werden in een prachtige gesculpteerde lijst, die zich momenteel in café "De Vlierboom" bevindt, op een overzichtelijke manier ondergebracht.

Bovenaan : Juul Vermeersch (1924), Fons Willems (1932) en Edmond Lettanie (1937 en 1946).

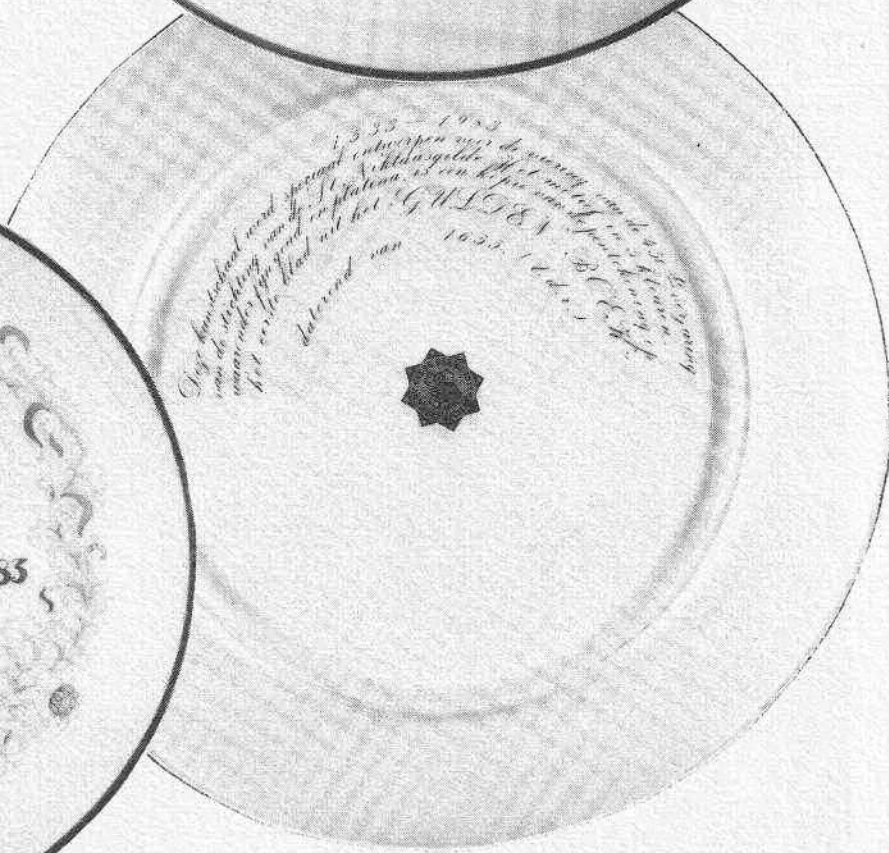
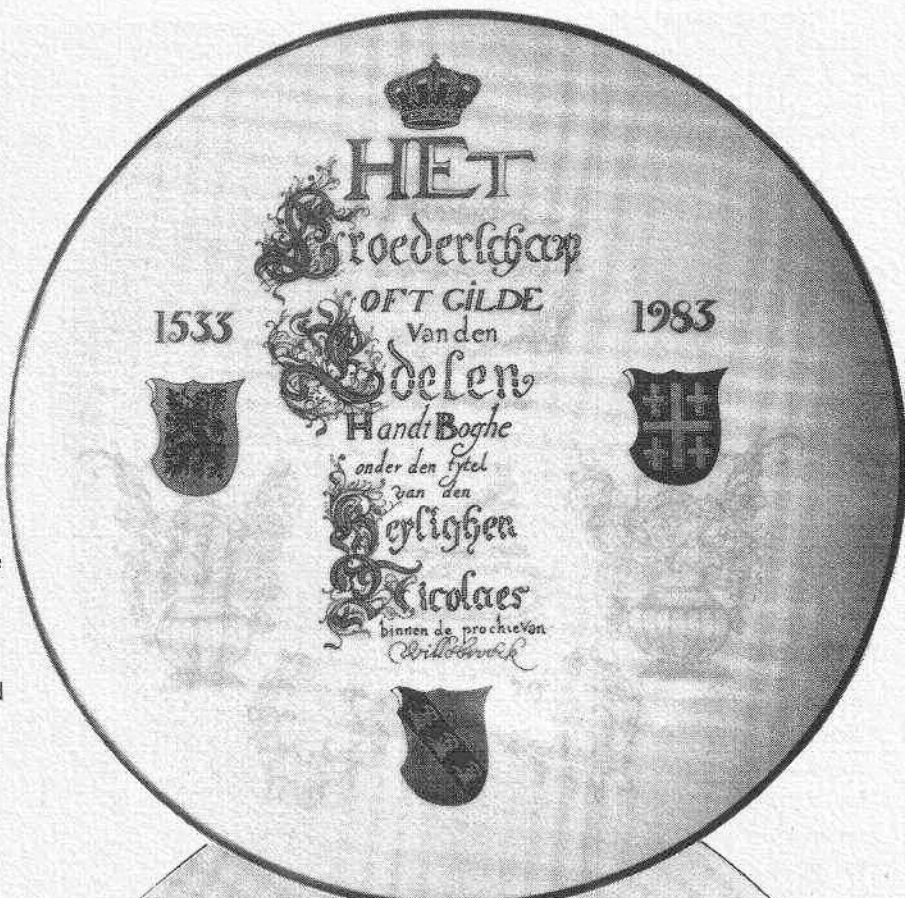
Tweede rij : Jozef Pepermans (1939), Désiré De Moor (1941, 1954, 1958 en 1977), Louis Reyntiens (1947), Pito Vermeersch (1949), Raf Van Wouwe (1951, 1956, 1959 en 1967) en Edmond De Jonghe (1952).

Derde rij : Miel Vanderheyden (1953), Georges Peeters (1955, 1957, 1961), Vic De Wit (1962, 1965, 1972), Jan Hens (1963), Frans Eraerts (1964 en 1982), André Verbruggen (1960 en 1981), André Van Mele (1968), Jos Illegems (1969) en André De Coster (1976).
Vierde rij : Albert Kerremans (1978), Leo De Roover (1979), Frans Cools (1975), Maurits Lauwers (1971) en Gustaaf Arens (1970).
Niet in kader : Eric Van Winghe (1980) en André Farasijn (1983).

Naar aanleiding van de feesten, die op zondag, 26 en maandag, 27 juni 1983 werden gehouden, werden er, naar een ontwerp van feestleider Leo De Roover, twee borden verspreid.

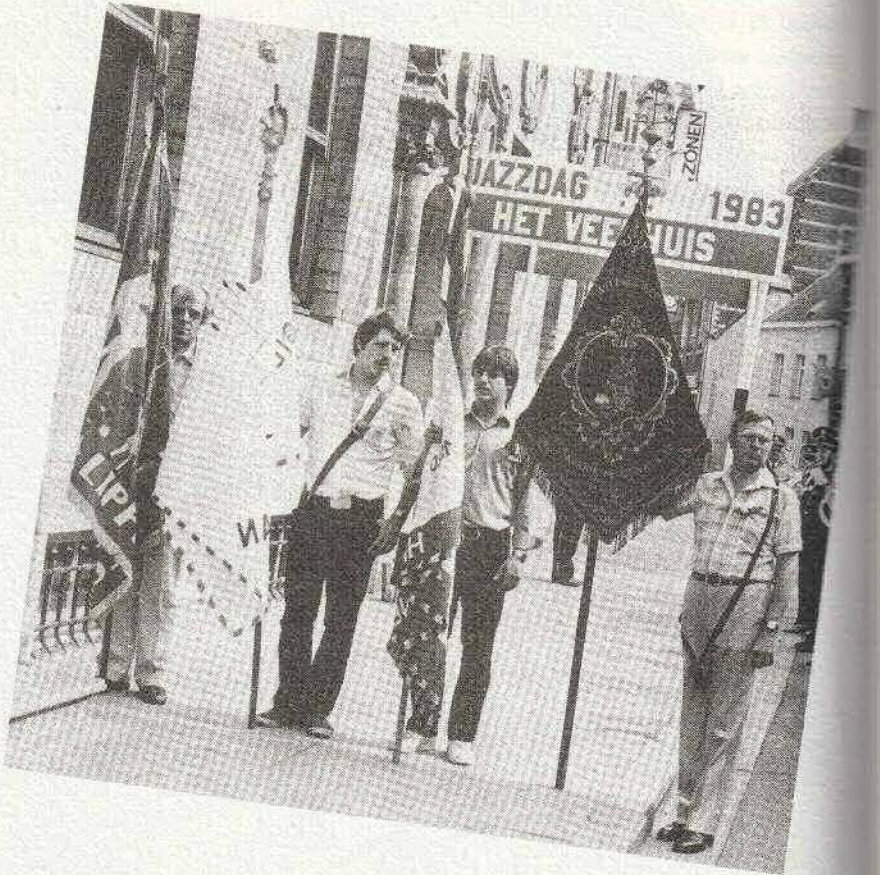
Eerste versie was het bord met de drie schilden (bovenaan rechts), dat op 75 ex. verspreid, mits voorinschrijving, kon worden bekomen. Het bevat op de achterzijde (onderaan rechts) nagaande tekst: "1533-1983. Deze kunstsotel werd speciaal ontworpen voor de viering van de 450ste verjaardag van de stichting van de St.-Niklaasgilde. Het motief in 5 kleuren, waaronder fijn goud en platina, is een kopie van de pentekening op het eerste blad uit het GULDEN BOEK, daterend van 1655 (L.D.R.)".

Er was ook het kleinere bord, met één enkel wapenschild, waarvan 60 ex. tijdens de jubelschieting werden uitgelooft.

DE VIERING

De eigenlijke feesten van de Kon. St.-Niklaasgilde, naar aanleiding van haar 450-jarig bestaan, werden op 12 mei 1983 ingezet, toen André Farasijn, na amper 10 minuten, zich tot koning wist te schieten. Zondag, 26 juni 1983 was echter de grote dag, vermits de jubilerende gilde alsdan, even na halfelf, op het gemeentehuis werd ontvangen. We zien op de foto hiernaast Julien Van der Straeten met het vaandel van de "Confrérie de St.-Nicolas". Op de foto onderaan treffen we v.l.n.r. voorzitter Frans Eraerts, ere-voorzitter Jan Van Winghe, koning André Farasijn en ex-voorzitter Désiré De Moor. De gildebroeders hadden voordien een optocht door de dorpskom gehouden. Ze werden door de Kon. Fanfare Eendracht tot aan het gemeentehuis begeleid, waar Schepen Louis Van Ighem de feestrede hield en voorzitter Frans Eraerts, na het dankwoord te hebben uitgesproken, de eerste schotel van de jubelserie, naar een ontwerp van Leo De Roover, aan burgemeester Hugo Adriaensens overhandigde.

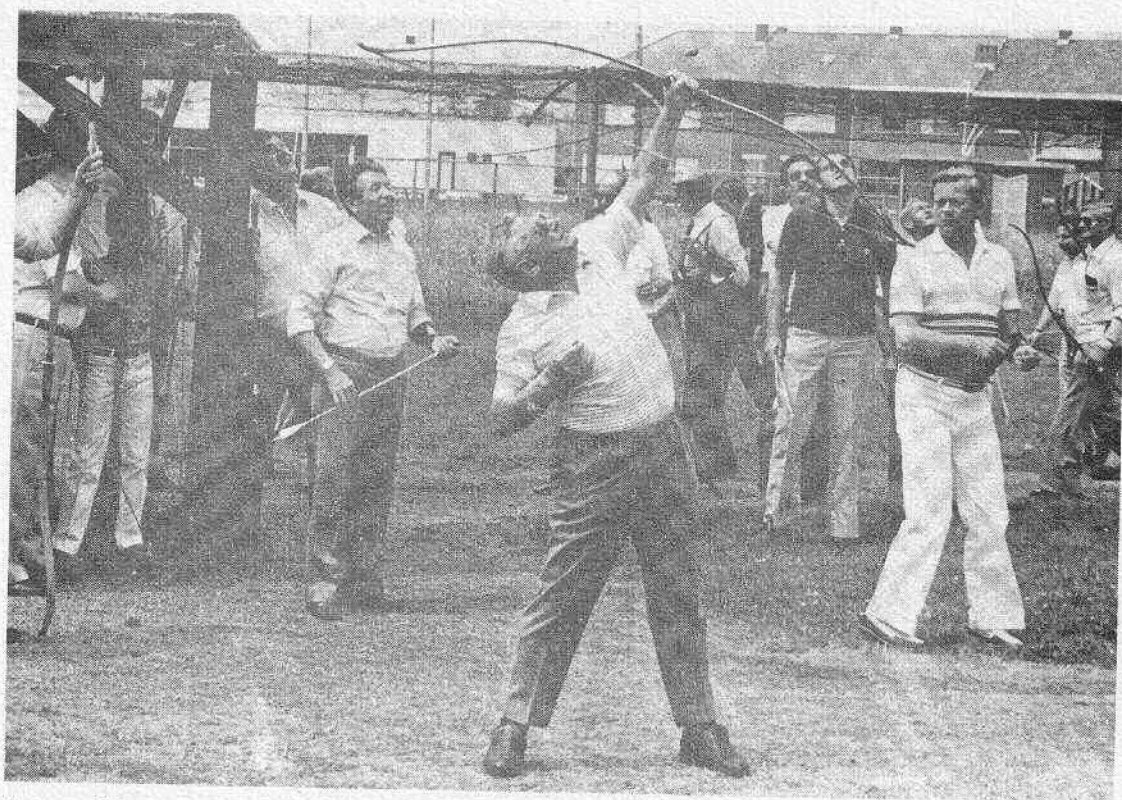
De koningen van verschillende schuttersgilden trokken op in de stoet. Ze droegen de breuk om de hals, als teken van hun waardigheid.

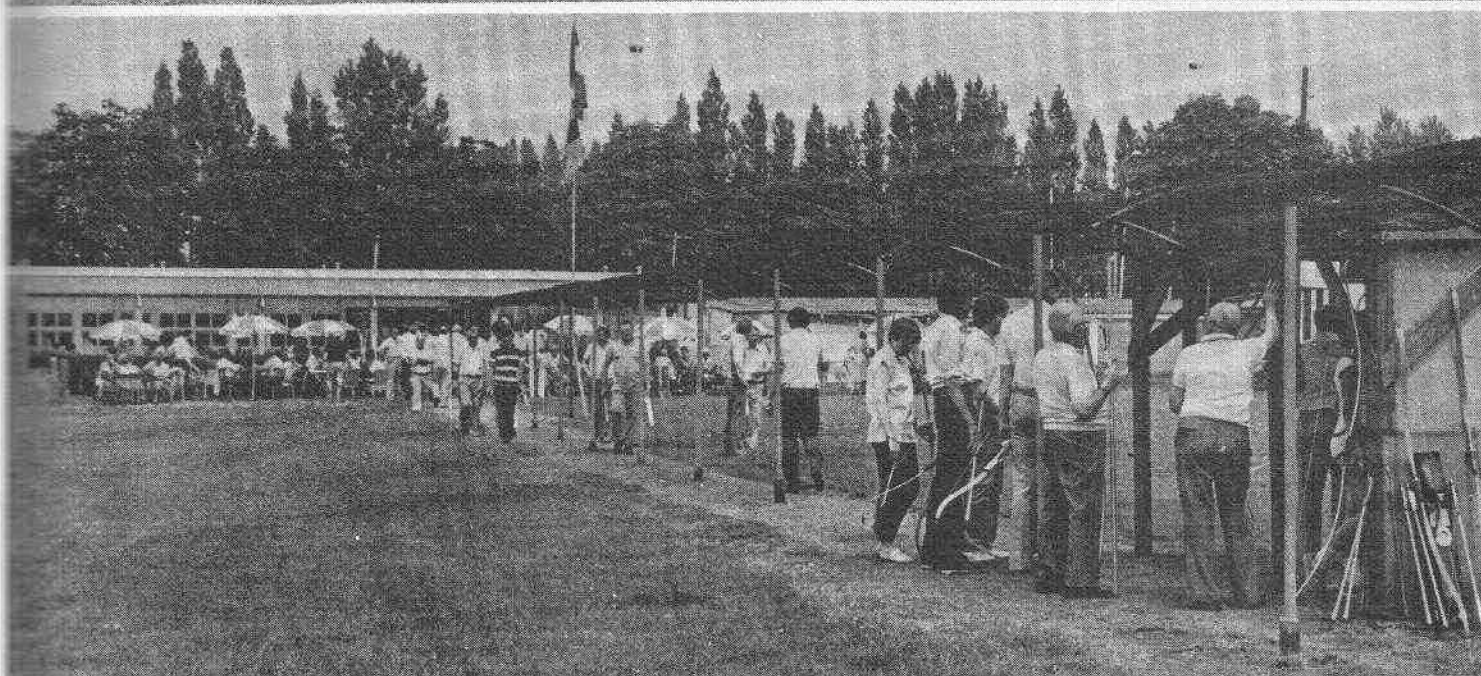
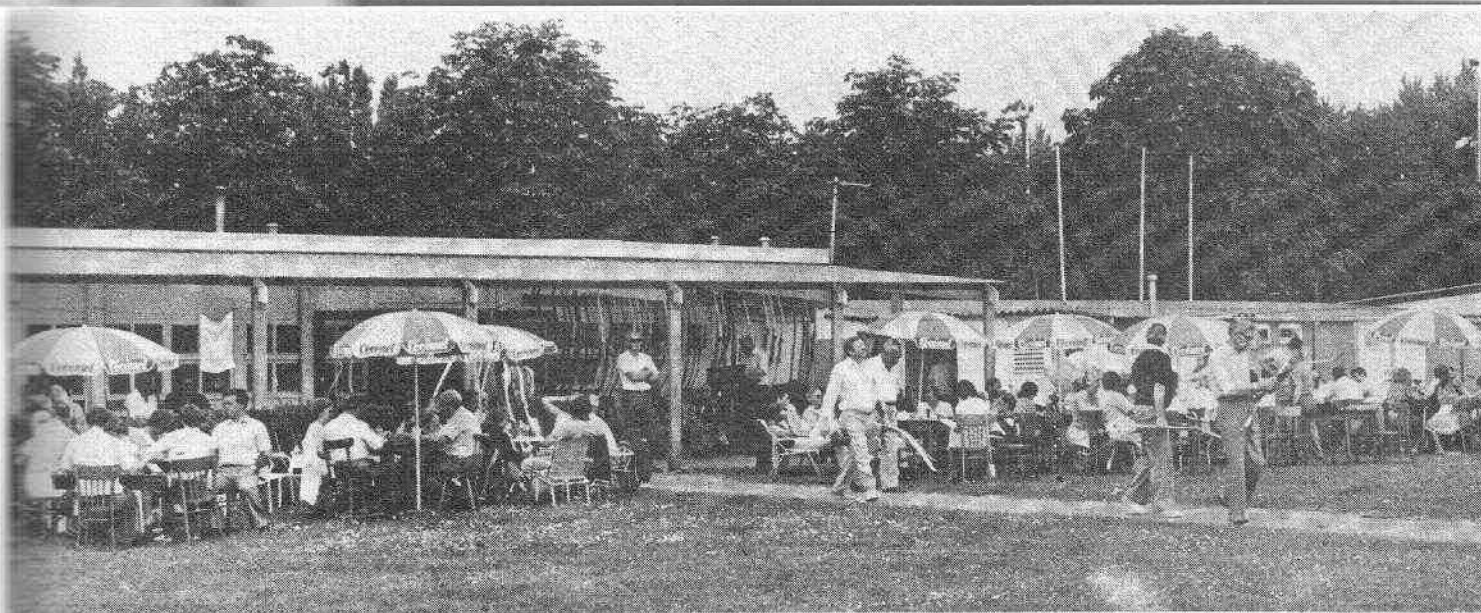
Koning André Farasijn was vergezeld van voorzitter, ere-voorzitter en ex-voorzitter en gildebreders, tijdens de voettocht naar het gemeentehuis. De Kon. Fanfare Eendracht (foto links) droeg zorg voor de nodige sfeer.

Dat oefenen kunst baart, werd tijdens de oefenstunden die het grote feest voorafgingen, meermaals bewezen.

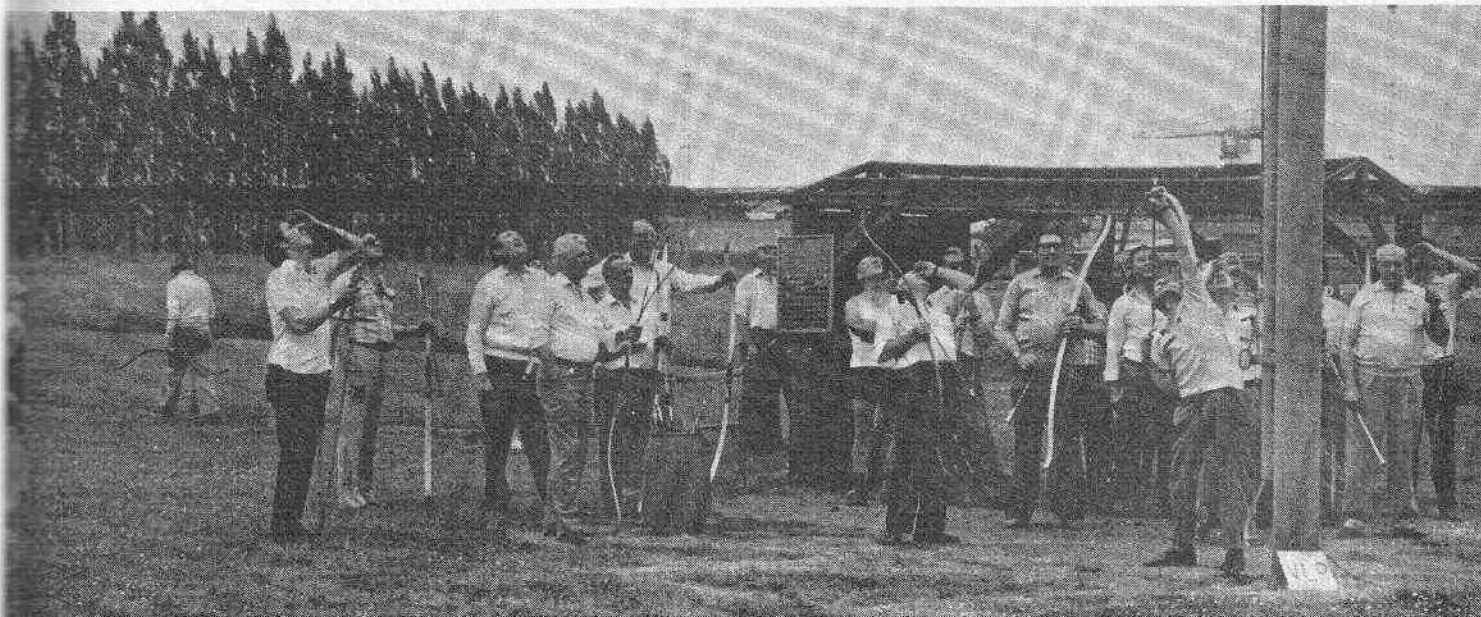
Ere-voorzitter van de Kon. St.-Niklaasgilde, ere-burgemeester Jan Van Winghe, loste de eerste pijl tijdens het schuttersfeest, dat op zondag, 26 juni gehouden werd en op maandag, 27 juni werd voortgezet.

Het ging er tijdens die dagen aan de Ringlaan gezellig aan toe. Er werd feestelijk en veel geschoten. Er was de sfeer der grote dagen, vermits de dorst, door toedoen van het goeie weer, meer dan ooit moest worden gelest.

Maar ja, hoe kan het anders : het 450-jarig bestaan van een schuttersgilde viert men niet alle dagen !

Beeldverhaal Marcel Eraerts.

WILLEBROEKSE KRONIEKEN

Uitgave van de

Werkgroep "Heemkunde - Geschiedenis - Leefmilieu"

van de

Gemeentelijke Culturele Raad

Reeds verschenen :

1983-1 : "Willebroek 800"-rede van Gouverneur Kinsbergen

1984-1 : 450 jaar Sint-Niklaasgilde

In voorbereiding :

1984-2 : De Rupelschans door B. Ruggeling

Verkrijgbaar op het gemeentehuis aan 50 fr. per exemplaar of aan 75 fr. per exemplaar wanneer via de post moet worden toegezonden.

De stortingen daartoe dienen voorafgaandelijk te gebeuren op rekening nr. 091-0001201-66 van het Gemeentebestuur van Willebroek, met de melding van het verlangde nummer.

Redaktieraad

Karel De Decker, Jos De Keersmaecker, Marcel Eeraerts, Louis Van Beneden, Rony Van Mol en Jacques Wauters.

Redaktieadres

Willebroekse Kronieken

p/a Gemeentehuis

2660 Willebroek.